

Raziskava raznolikosti gliv v Braslovčah

Besedilo in foto: Bine Bedjanič in Ana Mia Bedjanič Ilustracije: Ana Mia Bedjanič

Glive so izredno zanimiva in raznolika živa bitja. Rastejo na mestih, kjer si tega nikoli ne bi mogli predstavljati, večinoma pa jih – vsaj višje glive oz. njihove trosnjake – opazujemo na sprehodu po gozdu. Pozno poleti in jeseni sva se s starši tudi midva vsako leto priložnostno odpravila »po gobe«. Nisva pa pričakovala, da se za nekaj splošno poznanimi glivami skriva cela kopica različnih vrst in da je raznolikost gliv tudi v majhnem domačem gozdu izjemno velika.

Z namenom spoznavanja glivnega bogastva pred domačim pragom sva jeseni 2017 in 2018 izvedla raziskovalno nalogo z naslovom *Velika raznolikost gliv majhnega gozda v Braslovčah*. Predstavila sva jo na 41. srečanju mladih raziskovalcev in njihovih mentorjev »Mladi za Celje« ter na 53. srečanju mladih raziskovalcev Slovenije v Murski Soboti. Nalogo sva pripravila na Osnovni šoli Braslovče pod mentorstvom učiteljice Andreje Kosi in zunanjega mentorja, strokovnjaka mikologa Luke Šparla.

Najina raziskava je potekala v majhnem mešanem gozdu v vasi Braslovče v Savinjski dolini, in sicer na približno 0,25 km² velikem območju z ledinskim imenom Gmajna v Rakovljah. Gozd, v katerem sva raziskovala, je habitatno pester. Precej je odmrlega lesa, drevesni sestoji so raznoliki tako starostno kot po vrstni sestavi. Glive sva raziskovala na šestih terenskih obiskih med 24. 9. in 14. 10. 2017 ter na 19 terenskih obiskih med 5. 9. in 2. 12. 2018. Čim bolj sva jih fotografirala, na osnovi fotografij pa sva jih doma določila s pomočjo strokovne literature in interneta. Na terenu tako nisva »gobarila« in gliv povečini tudi nisva nabirala, ampak je bil najin cilj na vsakem obisku fotografirati čim več vrst, ki jih do takrat še nisva zabeležila. Iskala sva jih v različnih habitatih po gozdnih tleh, med podrastjo, na štorih, deblih, na robu gozda in izjemoma celo pod zemljo. Vsak obisk gozda naju je navdušil z novimi vrstami, ki so se kopičile in jim kar ni bilo konca.

Zapletene mikološke metode dela, kot so mikroskopiranje in barvanje preparatov, so bile za naju prezahtevne, kar je bila precejšnja omejitev najine raziskave. Ne

Glive iz domačega gozda v Braslovčah, ki sva jih poznala pred začetkom raziskovanja. Od leve proti desni si sledijo: »rdeča mušnica«, »zelena golobica«, »medvedje tačke«, »lisička«, »jurček« in »marela«.

Kačonov glavatec (*Cordyceps ophioglossoides*; bela puščica) je redka in zanimiva parazitska gliva. Raste na podzemni glivi zrnati košutnici (*Elaphomyces granulatus*; oranžna puščica), ki ji ponekod pravijo »jelenov tartuf«. Majhni trosnjaki kačonovega glavatca nam tako pokažejo tudi skrita rastišča košutnice.

glede na to je bilo postavljeno osnovno izhodišče, da v raziskovalni nalogi kljub osnovnošolskemu nivoju in zabavnemu raziskovanju ne sme biti napak pri dolo-

čitvi gliv. Najine določitve je zato pregledal in potrdil, dopolnil ali popravil najin zunanji mentor, strokovnjak mikolog.

V letu 2017 sva posnela 308 fotografij gliv in določila 108 vrst. V letu 2018 sva posnela 1.435 fotografij in določila 253 vrst, od teh kar 200 takšnih, ki jih v letu 2017 nisva zabeležila. Zanimivo je, da kljub mnogo intenzivnejšemu delu v tem letu nisva našla 55 vrst, ki sva jih zabeležila v letu 2017. To potrjuje znano dejstvo, da se trosnjaki posameznih vrst gliv ne pojavljajo vsako leto. Tudi zato je za popis gliv nekega območja potrebno večletno delo. Za raziskovano območje sva v letih 2017 in 2018 zabeležila skupno 308 različnih vrst višjih gliv oz. makromicet. Za 81 zabeleženih gliv je bila na podlagi fotografije možna zanesljiva določitev le do nivoja rodu. Glede na to, da je bilo iz literature za širšo okolico Braslovč do najine raziskave znanih okoli 370 vrst višjih gliv, je raznolikost najinega majhnega raziskovanega območja presenetljiva.

V raziskovalni nalogi sva vse zabeležene glive sistematično predstavila v seznamu vrst, v slikovni prilogi pa sva vsako vrsto predstavila tudi s fotografijo. Najdbe vrst sva primerjala s podatki iz informacijskega sistema za kartiranje gliv Slovenije *Boletus informaticus* (https://www.zdravgozd.si/bi_index.aspx), po katerem se za prikaz razširjenosti gliv pri nas uporablja MTB mreža kvadrantov za kartiranje srednjeevropske flore. Primerjava je pokazala, da sva za »najin« MTB kvadrant 9756/1 oz. za Braslovče z okolico prvič zabeležila kar 101 vrsto gliv, od teh je 27 vrst novih za širšo savinjsko regijo. Na raziskovanem območju sva našla tudi

Lovkasta mrežnica (*Clathrus archeri*) je nenavdna tujerodna gliva avstralskega porekla, ki je v Sloveniji vedno pogostejša. V okolici Braslovč je bila najdena že v preteklosti, v gozdu sva jo opazovala na več kot petih lokacijah.

Jetrasta cevača (*Fistulina hepatica*) pri nas ni zelo redka, je pa uvrščena na Rdeči seznam gliv Slovenije.

pet vrst iz Rdečega seznama ogroženih gliv Slovenije: kačonovega glavatca (*Cordyceps ophioglossoides*), jetrasto cevačo (*Fistulina hepatica*), belega deda (*Leccinum holopus*), rdečebetno golobico

(*Russula rhodopoda*) in veliko zraščenko (*Grifola frondosa*). Kačonov glavatec in velika zraščenska sta v Sloveniji med zavarovanimi glivami.

Naučila sva se, da je za določanje gliv že v gozdu potrebnega ogromno predhodnega znanja, ki ga nama je primanjkovalo. V mnogo primerih nama je bilo ob kasnejšem določanju žal, da med fotografiranjem nisva podrobneje zabeležila številnih pomembnih določevalnih podrobnosti, kot so na primer barva lističev, obarvanost mesa ob prerezu ali vonj. Številne glive bi morala na terenu tudi surove poskusiti in ugotoviti, ali pečejo, grenijo ... Za kaj takega je bilo čez nekaj tednov ob računalniku seveda prepozno. Brez pomoči zunanje mentorja bi bilo med rezultati precej napak in manj določenih vrst. Zato priporočava, da pri podobnih raziskovalnih nalogah vedno sodeluje strokovnjak mikolog.

Rezultati raziskave raznolikosti gliv v majhnem mešanem nižinskem gozdu v Braslovčah so presegli vsa najina pričakovanja, čeprav sva gozd raziskovala le v jesenskem delu leta. Naučila sva se ogromno novih stvari o glivah. Nisva si predstavljala, da so tako zanimiva živa bitja in da je gozd pred domačim pragom tako poln glivnega bogastva. Gotovo bova z raziskavo v prostem času še nadaljevala tudi v drugih letnih časih in svojemu seznamu gliv domačega gozda dodala številne nove vrste. ✨

Nekaj zanimivejših vrst gliv iz Braslovč, ki so v primerjavi s podatki iz informacijskega sistema *Boletus informaticus* nove za širšo savinjsko regijo. Zgoraj, od leve proti desni: navadna belka (*Delicatula integrilla*), rumena dvotroska (*Bisporella citrina*), zašiljena kijevka (*Clavaria acuta*) in betičasta livkarica (*Ampulloclitocybe clavipes*). Spodaj, od leve proti desni: svinjski luskar (*Pholiota jahni*), rumeneča korenovka (*Collybia cirrhata*), pozni zgručevac (*Panellus serotinus*) in beloblaznasta zamazanka (*Exidia thuretiana*).